ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobkyně: **Dražební společnost MORAVA s. r. o.,** se sídlem Dlouhá 4433, Zlín, zastoupené JUDr. Adamem Rakovským, advokátem se sídlem Václavská 316/12, Praha 2, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Brně,** se sídlem náměstí Svobody 4, Brno, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 10. 2010, čj. 13291/10-1507-708892, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 23. 2. 2012, čj. 29 Af 130/2010 - 61,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalobkyni **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.
Vymezení věci

[1] Žalobkyně dne 25. 6. 2008 přijala v hotovosti částku ve výši 8 milionů Kč jako úhradu části doplatku ceny dosažené vydražením za soubor nemovitostí. Při přepočtu dle kurzu aktuálního ke dni platby šlo o částku 332.295 eur, tedy částku překračující limit 15.000 eur stanovený v § 4 odst. 1 zákona č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků.

[2] Dne 24. 3. 2010 Finanční úřad v Uherském Hradišti uložil žalobkyni pokutu ve výši 50.000 Kč. Proti rozhodnutí finančního úřadu podala žalobkyně odvolání, které žalovaný rozhodnutím uvedeným v záhlaví zamítl.

[3] Žalobkyně proti tomuto rozhodnutí podala žalobu. Tu krajský soud uznal jako důvodnou. Proto v záhlaví označeným rozsudkem rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Důvodem byla žalobní námitka, podle níž žalovaný nesprávně posoudil časovou působnost novely zákona o omezení plateb v hotovosti, provedené zákonem č. 303/2008 Sb. Nesprávně tak aplikoval na případ žalobkyně znění zákona, které k naplnění skutkové podstaty správního deliktu již *nevyžadovalo* zavinění. Jako důvodnou uznal krajský soud též žalobní námitku, dle které se ze strany žalobkyně nejednalo o správní delikt, jelikož zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách jakožto výjimka ze zákona o omezení plateb v hotovosti hotovostní platbu v daném případě umožňoval. Konečně, soud uznal i poslední žalobní bod, podle něhož finanční úřad v rozporu s principy správního trestání neudělil trest za souběh správních deliktů.

II.
Shrnutí argumentů uvedených v kasační stížnosti

[4] Proti výše uvedenému rozsudku podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost. Stěžovatel polemizuje s výkladem zákazu pravé retroaktivity. Podle něj tento zákaz neporušil, ve skutečnosti uplatnil jen tzv. retroaktivitu nepravou. Ve své druhé námitce pak tvrdí, že zákaz hotovostních plateb dopadá též na úhradu ceny dosažené vydražením. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

[5] Žalobkyně se přes výzvu soudu ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III.
Právní názor Nejvyššího správního soudu

[6] Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), neshledal přitom vady, k nimž by musel přihlédnout i bez návrhu.

[7] Nejvyšší správní soud ve shodě se stěžovateli vyhodnotil kasační námitky jako námitky podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy námitky tvrdící, že došlo k nezákonnosti rozhodnutí spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem.

[8] Kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil námitky týkající se časové působnosti zákona č. 303/2008 Sb. (**III.A.**). Dále pak zvážil, zda i na úhradu ceny dosažené vydražením dopadá zákaz nadlimitních hotovostních plateb (**III.B.**).

III.A.

Časová působnost novely zákona o omezení plateb v hotovosti

[10] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou časové působnosti zákona č. 303/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti a o změně zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 303/2008 Sb., který stanovil objektivní odpovědnost za přijetí nadlimitní bezhotovostní platby, nabyl účinnosti dne 19. 8. 2008 (viz čl. III zákona č. 303/2008 Sb.). K hotovostní platbě došlo již 25. 6. 2008. Správní orgán přesto postupoval podle nové právní úpravy a zavinění v daném případě vůbec nezkoumal.

[11] Stěžovatel zastává názor, že v případě použití novely zákona o omezení plateb v hotovosti šlo o tzv. nepravou retroaktivitu, jelikož právní norma sice reguluje právní vztahy založené v minulosti, ovšem s účinky výhradně do budoucna po nabytí účinnosti tohoto zákona. Stěžovatel odkazuje na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 21/96, dle kterého u nepravé retroaktivity platí zásada obecné přípustnosti.

[12] Jak krajský soud správně uvedl, z ustálené praxe NSS vyplývá, že při posuzování trestnosti správních deliktů platí podobné principy jako při posuzování trestnosti trestných činů (srov. rozsudky ze dne 13. 6. 2008, čj. 2 As 9/2008 – 77, publ. pod č. 1684/2008 Sb. NSS, ze dne 27. 10. 2004, čj. 6 A 126/2002 – 27, publ. pod č. 461/2005 Sb. NSS, resp. pro oblast deliktů podle zákona o omezení plateb v hotovosti rozsudek ze dne 23. 2. 2011, čj. 1 Afs 91/2010 – 45, publ. pod č. 2292/2011 Sb. NSS).

[13] Zásada zákazu pravé retroaktivity patří ke stěžejním znakům právního státu [srov. např. nález sp. zn. Pl. ÚS 53/10, ze dne 19. 4. 2011 (119/2011 Sb.)]. Navíc nepřípustnost zpětné účinnosti trestních norem je výslovně upravena i v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a v čl. 7 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

[14] Tato zásada se neuplatní, pokud je nová právní úprava pro pachatele příznivější. Tak tomu ovšem v daném případě není, jelikož novela zavedením objektivní odpovědnosti podmínky bezpochyby zpřísňuje. Může tak nastat situace, kdy subjekt bude podle nové právní úpravy zodpovědný za spáchání správního deliktu, zatímco za staré úpravy by tomu tak nebylo.

[15] Nejvyšší správní soud si je plně vědom nálezu sp. zn. Pl. ÚS 21/96, ze dne 4. 2. 1997 (N 13/7 SbNU 87; 63/1997 Sb.), na který odkazuje stěžovatel. Tento nález v souladu se závěry právní teorie rozlišuje mezi retroaktivitou pravou a retroaktivitou nepravou, přičemž posledně jmenovaná je v právním státu zásadně přípustná. V daném případě se však o nepravou retroaktivitu *nejedná*.

[16] Ve zkratce, nepravá retroaktivita reaguje na situaci, kdy určitý právní vztah vznikl před účinností nové právní úpravy, avšak tento vztah trvá i po účinnosti nové úpravy. Podle nové právní úpravy se budou posuzovat nové právní skutečnosti vyvěrající z trvajícího právního vztahu, nastalé *po účinnosti* nového zákona. Relevance starých právních skutečností, k nimž došlo před účinností nového zákona, se posoudí podle staré právní úpravy.

[17] Na základě výše uvedeného výkladu nelze dojít k jinému závěru, než že se při zkoumání zákonnosti daného skutku měla aplikovat právní úprava účinná v době provedení platby. Právě provedení hotovostní platby je totiž právní skutečnost, která zakládá aktivaci skutkové podstaty předpokládané zákonem o omezení plateb v hotovosti. Aplikací zákona č. 303/2008 Sb. na daný případ správní orgán zpětně aplikoval novou normu na právní skutečnost nastalou za účinnosti normy dřívější. Jinými slovy tak správní orgán stanovil odpovědnost subjektu za spáchání správního deliktu podle podmínek, které byly novelou teprve později určeny. Tím došlo k jednoznačnému porušení zákazu *pravé* retroaktivity. O retroaktivitu nepravou by se naproti tomu jednalo například tehdy, pokud by k vydražení samotnému sice došlo za účinnosti normy staré, ale k hotovostní platbě až za účinnosti normy nové.

[18] Neobstojí ani odkaz na přechodné ustanovení obsažené v čl. II zákona č. 303/2008 Sb. To stanoví, že se řízení, která nebyla pravomocně skončena před účinností tohoto zákona, dokončí podle dosavadní právní úpravy. Zde nezbývá než zopakovat, že toto ustanovení je běžným přechodným ustanovením procesního charakteru, které upravuje pouze postup v případě neskončených řízení zahájených před účinností novely. Nijak z tohoto ustanovení nevyplývá, že by v případech, kdy bylo řízení zahájeno po účinnosti novely, měla být dle nové právní úpravy hodnocena i hmotněprávní stránka věci. Jak ostatně vyplývá z výše uvedeného, takový výklad by byl zjevně protiústavní.

[19] Krajský soud proto postupoval správně a tato žalobní námitka je nedůvodná.

III.B.

Hotovostní úhrada ceny dosažené vydražením a omezení plateb v hotovosti

[20] Stěžovatel dále nesouhlasí s názorem krajského soudu, že by zákon o veřejných dražbách představoval výjimku z povinnosti podle zákona o omezení plateb v hotovosti. Tato výjimka totiž platí pouze tehdy, pokud jde o platbu, která podle zvláštního právního předpisu provedena v hotovosti být musí. Tak tomu prý v případě hrazení ceny dosažené vydražením není. Podle § 20 odst. 1 písm. g) zákona č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách, uvede dražebník vyhláškou, zda je přípustný i jiný způsob úhrady než úhrada v hotovosti. Způsob úhrady přitom nesmí být spojen s nadbytečnými obtížemi. Dle názoru stěžovatele patří mezi tyto obtíže také obtíže spojené s nedodržením ustanovení zákona o omezení plateb v hotovosti, jelikož zákony byly koncipovány ve vzájemném souladu a vzájemně na sebe odkazují. Jiný výklad zákona o veřejných dražbách by byl v rozporu se smyslem zákona o omezení plateb v hotovosti.

[21] Nejvyšší správní soud se s tímto výkladem neztotožnil.

[22] Klíčový je zde vztah zákona o veřejných dražbách a zákona o omezení plateb v hotovosti. Z dikce obou zákonů plyne, že spolu vzájemně počítají a doplňují se. To ostatně zdůrazňuje i sám stěžovatel. Příkladem je odkaz na zákon o veřejných dražbách v poznámce č. 2 k § 4 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti (který umožňuje provedení nadlimitní hotovostní platby v případech, *jde-li o platbu, která musí být podle zvláštního právního předpisu provedena v hotovosti*). Jiným příkladem je § 14 odst. 2 zákona o veřejných dražbách, ve znění zákona č. 315/2006 Sb., který stejně jako na věc

aplikovatelné znění zákona o omezení plateb v hotovosti operuje s částkou 15.000 eur a umožňuje v případě překročení této částky vyloučit složení dražební jistoty v hotovosti.

[23] Za těchto okolností ale nelze souhlasit se stěžovatelem, který tvrdí, že by umožnění platby v hotovosti dle zákona o veřejných dražbách bylo v rozporu s účelem a smyslem zákona o omezení plateb v hotovosti. Smysl a účel zákonů totiž nejde vykládat samostatně u každého zákona zvlášť, nýbrž v rámci celého právního řádu. V konkrétním případě bylo záměrem zákonodárce nadlimitní hotovostní platbu za určitých situací umožnit, jak vyplývá z výjimky v § 4 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti.

[24] Stěžovatel zdůrazňuje, že výjimka ze zákona o omezení plateb v hotovosti dle § 4 odst. 1 zahrnuje pouze situace, kdy platba podle jiného právního předpisu provedena v hotovosti být *musí*. To prý není případ úhrady ceny dosažené vydražením, jelikož § 20 odst. 1 písm. g) zákona o veřejných dražbách umožňuje dražebníkovi, aby vyhláškou uvedl, je-li přípustný i jiný způsob úhrady než úhrada v hotovosti.

[25] Podle zdejšího soudu je z dikce zákona o veřejných dražbách zřejmé, že platbu v hotovosti dražebník vyloučit *nemůže*, pouze může umožnit *další* způsoby úhrady [arg. § 20 odst. 1 písm. g): dražebník v dražební vyhlášce mj. uvede, je–li přípustný *i jiný způsob úhrady ceny dosažené vydražením než úhrada v hotovosti*]. Pokud si to tedy plátce přeje, dražebník na úhradu v hotovosti *musí* přistoupit, což naplňuje požadavek uvedený v § 4 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti.

[26] Pokud by zákonodárce chtěl danou otázku upravit jinak, mohl tak učinit podobně jako to učinil v případě složení dražební jistoty (srov. k tomu důvodovou zprávu k novele zákona o veřejných dražbách učiněné zákonem č. 315/2006 Sb., která evidentně vycházela z toho, že zákon o veřejných dražbách ve znění před touto novelou umožňoval skládat dražební jistotu v hotovosti bez omezení, a to i pokud hotovost přesahuje limit daný zákonem o omezení plateb v hotovosti – viz Důvodová zpráva ze dne 11. 11. 2005 k návrhu zákona, kterým se mění zákon o veřejných dražbách, tisk 1189/0, zvláštní část, bod 13, přístupné on-line v digitálním repozitáři Poslanecké sněmovny na http://www.psp.cz/eknih/index.htm). Jestliže tak zákonodárce doposud neučinil, dá se vyvozovat, že měl v úmyslu možnost platby v hotovosti pro plátce zachovat. Stejně tak byla zachována i povinnost dražebníka platbu přijmout.

[27] Za situace, kdy oba zákony nevystupují ve vzájemném rozporu, nýbrž na sebe vzájemně pamatují a doplňují se, by bylo v rozporu s požadavkem bezrozpornosti právního řádu, aby podle zákona o veřejných dražbách byl dražebník povinen platbu hotovosti přijmout, zatímco podle zákona o omezení plateb v hotovosti by toto přijetí představovalo správní delikt. Výjimka uvedená v § 4 odst. 1 zákona o omezení plateb v hotovosti se proto vztahuje i na úhradu ceny dosažené vydražením.

[28] Stěžovatel argumentuje, že podle věty druhé § 20 odst. 1 písm. g) zákona o veřejných dražbách nesmí být způsob úhrady pro vydražitele spojen s nadbytečnými obtížemi, mezi něž řadí i potíže spojené s nedodržením zákonných ustanovení zákona o omezení plateb v hotovosti. Z toho by pak mělo vyplývat, že platba v hodnotě převyšující 15.000 eur *nesmí* být provedena v hotovosti. Tato argumentace zjevně představuje klasický

případ logického klamu argumentace kruhem, a jako taková proto musí být odmítnuta. Stěžovatel nepředložil jediný argument, který by nasvědčoval tomu, že měl zákonodárce nadbytečnými obtížemi na mysli také potíže spojené s porušením zákona o omezení plateb v hotovosti. Doslovný význam spojení „nadbytečné obtíže“ se naprosto příčí tomu, že by jimi mělo být též porušení jiného zákona. Zákon spíše míří k obtížím praktického, nikoliv právního charakteru. Opačný závěr nevyplývá ani z důvodové zprávy k zákonu.

[29] Úhrada a přijetí ceny dosažené vydražením tedy představuje výjimku z povinnosti provést platbu částky převyšující 15.000 eur bezhotovostně. Krajský soud správně posoudil, že ze strany žalobkyně nedošlo ke spáchání správního deliktu.

[30] I tato námitka proto není důvodná.

IV.
Závěr a náklady řízení

[31] Stěžovatel se svými námitkami neuspěl; jelikož v řízení o kasační stížnosti nevyšly najevo žádné vady, k nimž je nutno přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou.

[32] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel, který v tomto řízení úspěch neměl, nemá právo ani na náhradu nákladů řízení. Žalobkyni nevznikly v řízení o kasační stížnosti žádné náklady, proto jí soud náhradu nákladů nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 18. července 2012

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu